

ТИПОЛОГІЯ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ ЯК ОБ'ЄКТУ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ (ПРОДОВЖЕННЯ)

TYPOLOGY OF MEDICAL TOURISM AS AN OBJECT OF STATE POLICY (CONTINUATION)

Медичний туризм – це багатогранне явище, що вимагає комплексного підходу з урахуванням як медичних, так і туристичних аспектів. Зважаючи на міждисциплінарний характер цього виду туризму, існує необхідність розробити детальну класифікацію, яка б враховувала різноманітні фактори та дозволила визначити його місце в загальній системі туризму та охорони здоров'я. Метою статті є дослідження медичного туризму з огляду на об'єкт державної політики.

В дослідженні наведено та проаналізовано класифікації туризму за різними вченими та визначено місце медичного туризму в цих класифікаціях. Встановлено, що в науковій літературі щодо ідентифікації властивостей туризму в цілому та медичного туризму зокрема досить часто класифікують суб'єктів туристичної діяльності, а щодо власне медичного туризму зазначені класифікації не відповідають в повній мірі властивостям, даного виду туристичного продукту.

Дане дослідження дозволило сформувати туристичні ресурси для медичного туризму, а саме: інфраструктура закладів охорони здоров'я, інноваційні технології, інноваційні методи лікування, кадрові ресурси, розвинена транспортна інфраструктура, інші туристичні ресурси.

Оскільки предметом нашого дослідження є медичний туризм, було визначено його місце в загальній системі класифікації видів туризму. Для цього було запропоновано виділити такі групи класифікаційних ознак: класифікаційні ознаки, що характеризують змістовні властивості туристичної послуги; класифікаційні ознаки, що характеризують організаційні положення туризму; класифікаційні ознаки, що характеризують ринок туристичних послуг: за інтенсивністю попиту на туристичні послуги; за охопленням території.

В процесі дослідження було встановлено, що медичний туризм прослідковується і за сукупністю інших ознак, які також дозволили ідентифікувати його властивості та сформувати комплексну типологію медичного туризму за такими ознаками: за видами медичних послуг; за віковою категорією туристів, за тривалістю туристичної послуги, за відстанню подорожі; за обсягами послуг; за організаційними формами; за способом організації; за джерелами фінансування; за способом розміщення.

Ключові слова: туризм, медичний туризм, охорона здоров'я, державна політика, класифікація.

Medical tourism is a multifaceted phenomenon that requires a comprehensive approach, taking into account both medical and tourist aspects. Given the interdisciplinary nature of this type of tourism, there is a need to develop a detailed classification that would take into account various factors and allow determining its place in the general system of tourism and health care.

The purpose of the article is to study medical tourism from the perspective of the object of state policy.

The study presents and analyzes the classifications of tourism according to various scientists and determines the place of medical tourism in these classifications. It has been established that in the scientific literature on the identification of the properties of tourism in general and medical tourism in particular, subjects of tourism activity are often classified, and with regard to medical tourism itself, the specified classifications do not fully correspond to the properties of this type of tourism product.

This study allowed us to form tourist resources for medical tourism, namely: infrastructure of healthcare institutions, innovative technologies, innovative treatment methods, human resources, developed transport infrastructure, other tourist resources.

Since the subject of our study is medical tourism, its place in the general system of classification of types of tourism was determined. For this purpose, it was proposed to distinguish the following groups of classification features: classification features that characterize the substantive properties of a tourist service; classification features that characterize the organizational provisions of tourism; classification features that characterize the market of tourist services: by intensity of demand for tourist services; by coverage of territories.

During the study, it was established that medical tourism is also monitored by a set of other features, which also allowed us to identify its properties and form a comprehensive typology of medical tourism by the following features: by types of medical services; by age category of tourists, by duration of tourist service, by travel distance; by volume of service; by organizational forms; by method of organization; by funding sources; by method of placement.

Key words: tourism, medical tourism, healthcare, public policy, classification.

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.39.51>

Тишко Д.Ф.,

кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри ортопедичної
стоматології

Національний медичний університет
імені О.О. Богомольця

Актуальність дослідження. Медичний туризм як особливий та складний об'єкт державної політики, потребує особливого підходу до визначення його змісту, зважаючи на міждисциплінарність та міжсистемність властивостей, які проявляються в його типології. Відповідно, є потреба в дослідженні класифікації медичного туризму в контексті підходів різних наук та розробці його типології, щоб

визначити його місце в системі туризму та системі охорони здоров'я.

Зважаючи на значну кількість класифікації, динамічність туризму та появу його нових властивостей зумовлюється пошук нової типологізації.

Метою дослідження є дослідження медичного туризму з огляду на об'єкт державної політики.

Огляд літературних джерел. Питання сутності та класифікації медичного туризму досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: В.С. Ковешніков, О.С. Ліфіренко, Н.М. Стукальська, Lunt N., Smith R., Exworthy M., Green S., Horsfall D., Mannion R., I.M. Писаревського, С.О. Погасій, І.Б. Андренко, М.М. Поколодна, І.В. Сегеда, В.В. Джинджоян, Г.А. Богатирьова, М.Г. Головань, Г.О. Горіна, О.П. Літвінова-Головань, Т.С. Коптєва, К.В. Снігур, Л.В. Марценюк, О.М. Перепелюк, М.В. Семенова, О.О. Колесник

Сокол П.М., Корчевна А.О. [9] та Сичова Н.В. [8] пропонують наступну класифікацію туризму (табл. 1).

Автори наводять характеристику кожного із видів туризму та визначають їх властивості та особливості. Медичний туризм виділяється в складі класифікаційної ознаки туристичної цілі – лікувально-оздоровчий. Проте, в науковій літературі точиться дискусія щодо правомірності виділення медичного туризму в складі лікувально-оздоровчого, адже цілі за своїм змістом різняться і зазвичай послуги медичного туризму реалізуються закладами охорони здоров'я, а лікувально-оздоровчі санаторно-курортними закладами. За всіма іншими представленими ознаками класифікації туризму можна охарактеризувати медичний туризм.

Таблиця 1

Класифікацію туризму за Сокол П.М., Корчевною А.О. [9] та Сичовою Н.В. [8]

Часові характеристики			
- короткостроковий		- середньостроковий	
		- довгостроковий	
Туристичні цілі			
- рекреаційний		- лікувально-оздоровчий	
- діловий		- пізнавальний	
- релігійний		- етнічний	
		- освітній	
Використовувані транспортні засоби			
- залізничний		- авіаційний	
- автомобільний		- водний	
		- велосипедний	
Інтенсивність попиту			
- постійний		- сезонний	
Вікова категорія туристів			
- дитячий		- осіб середнього віку	
- молодіжний		- осіб похилого віку	
Спосіб організації			
- організований		- неорганізований	
Національна приналежність			
- внутрішній		- зовнішній (в'їзний, виїзний)	
Джерела фінансування			
- соціальний		- комерційний	

В науковій літературі щодо ідентифікації властивостей туризму в цілому та медичного туризму зокрема, досить часто класифікують суб'єктів туристичної діяльності (табл. 2).

Щодо власне медичного туризму, то зазначені класифікації не відповідають в повній мірі властивостям даного виду туристичного продукту. Більш детально усі учасники та суб'єкти туристичної діяльності щодо медичного туризму будуть розглянуті в подальших дослідженнях. Зазначимо лише, що для медичного туризму є необхідність встановлення спеціальних вимог медичного характеру для усіх учасників реалізації туристичного продукту,

особлива увага приділяється туристичним ресурсам, що дозволяє реалізувати медичний туризм. Туристичний ресурс є особливим для медичного туризму та в науковій літературі також класифікується за різними ознаками. В таблиці 3 наведено результати систематизації різних класифікацій туристичного ресурсу.

Представлена класифікація туристичних ресурсів, що сформована на основі праць вітчизняних вчених не в повній мірі визначає властивості нових видів туризму, до яких відносимо медичний туризм. Зокрема, туристичними ресурсами для медичного туризму виступатимуть:

Класифікація суб'єктів туристичної діяльності в наукових працях

Класифікація суб'єктів туристичної діяльності згідно з Законом України «Про туризм» [6]			
Юридичні особи		Фізичні особи	
- туристичні оператори	- туристичні агенти	- туристичні агенти	- особи, що надають послуги розміщення
- суб'єкти підприємницької діяльності, що надають: послуги проживання, послуги харчування, екскурсійні послуги, розважальні послуги, інші туристичні послуги		- особи, які проводять туристичний супровід: гідри-перекладачі, екскурсороводи, провідники, спортивні інструктори, інші фахівці туристичного супроводу	
Класифікація суб'єктів туристичної діяльності за І.В. Саух [7]			
<i>Суб'єкти, що безпосередньо здійснюють туристичну діяльність</i>		<i>Суб'єкти підприємницької діяльності, що надають послуги з</i>	
- туристичні оператори	- туристичні агенти	- розміщення	- харчування
		- екскурсій	- розваг
Класифікація суб'єктів туристичної діяльності за М.Г. Бойко, Г.І. Михайличенко [3]			
- туристичні оператори		- туристичні агенти	
Класифікація суб'єктів туристичної діяльності за Ж.А. Богдановою [2]			
<i>Суб'єкти, які здійснюють та забезпечують туристичну діяльність</i>		<i>Інші суб'єкти</i>	
- туристичні оператори	- туристичні агенти	- розміщення	- харчування
		- екскурсій	- розваг
Класифікація суб'єктів туристичної діяльності за Г.О. Горіною [4]			
Продуценти туристичного ринку, які виробляють певні компоненти туристичного продукту – туристичні підприємства, які безпосередньо виробляють туристичні послуги та обслуговують туристів та подорожуючих осіб		Туристичні підприємства, які комбінують комплексний туристичний продукт та здійснюють організаторську та посередницьку діяльність із надання туристичних послуг	

Класифікація туристичних ресурсів

Природні туристичні ресурси			
- кліматичні	- гідрографічні	- орографічні	
- геолого-геоморфологічні	- природні лікувальні речовини	- флористично-фауністичні	
Антропогенні туристичні ресурси			
<i>Об'єкти природно-заповідного фонду</i>			
- природного походження		- антропогенного походження	
<i>Культурно-історична спадщина</i>			
- археологічні	- архітектурні	- події	- біосоціальні
<i>Ідейно-тематичні</i>			
- гастрономічні	- технологічні	- брендові	- інші
<i>Нематеріальні види людської діяльності</i>			
- фольклор та усна народна творчість	- звичаї та традиції	- свята та обряди	
<i>Соціально-економічні</i>			
- інформаційні	- трудові	- фінансові	
- управлінські	- матеріальні	- інфраструктури ¹	

Джерело: розроблено на основі [1], [5]

- інфраструктура закладів охорони здоров'я, що має забезпечити комфорт перебування туриста під час отримання медичної послуги та реабілітації;

- інноваційні технології, зокрема ті які використовуються при реалізації медичних послуг (медична техніка, медичні інформаційні технології та інше);

- інноваційні методи лікування, які є основою формування попиту на медичні послуги з боку іноземців і, як наслідок, попиту на медичний туризм;

- кадрові ресурси, зокрема лікарі та медичний персонал, які здійснюють медичні маніпуляції в рамках реалізації туру медичного туризму;

- розвинена транспортна інфраструктура, яка дозволяє робити подорож комфортною та безпечною;

- інші туристичні ресурси, які дозволяють підвищити зацікавленість в певному напрямку медичного туризму.

Зважаючи на об'єктно-предметне поле даного дослідження, а саме медичний туризм, визначимо місце медичного туризму в загальній класифікації туризму (табл. 4). Відповідно до представленої класифікації, пропонується виділяти сукупність класифікаційних ознак за наступними групами властивостей туризму:

- класифікаційні ознаки, що характеризують змістовні властивості туристичної послуги. Да даної групи ознак віднесено: класифікація туризму за метою, яку переслідують туристи (замовники); за віковою категорією туристів; за тривалістю туристичної подорожі; за використувуваними ресурсами; за відстанню подорожі; за рівнем споживаності; за обсягами послуги);

- класифікаційні ознаки, що характеризують організаційні положення туризму, зокрема: класифікація туризму за способом перевезення; за організаційними формами; за способом організації; за джерелами фінансування; за способом розміщення; за масовістю;

- класифікаційні ознаки, що характеризують ринок туристичних послуг: за інтенсивністю попиту на туристичні послуги; за охопленням території;

Медичний туризм виділено за ознакою мети подорожі. Дана ознака є важлива як з позиції організаційних положень, так і з позиції розвитку ринку туристичних послуг. В її межах виділені наступні види туризму:

1. Туристичні послуги пов'язані із здоров'ям організму людини, до яких віднесено:

- рекреаційний туризм - вид туристичних послуг, що направлені на духовне, фізичне та моральне відновлення організму людини, що не потребує спеціального медичного втру-

чання. Прикладами такого туризму є відпочинок на морських та гірських курортах;

- медичний туризм - вид туристичних послуг, що пов'язаний із отриманням медичної допомоги різного характеру, яка реалізується закладами охорони здоров'я;

- оздоровчий туризм - вид туристичних послуг з відновлення або підтримання відповідного стану здоров'я людини, яка реалізується санаторними та готельно-оздоровчими комплексами. Щодо України найпопулярнішими напрямками такого виду туризму є Львівська, Івано-Франківська та Закарпатська області, де поширено водолікування;

2. Туристичні послуги культурно-просвітницького характеру:

- пізнавальний туризму - вид туристичних послуг, що пов'язаний із пізнанням культурних, архітектурних, наукових, технологічних та інших надбань суспільства. В даному напрямку Україна представлена такими центрами як Львів, Кам'янець-Подільський, Київ та інші;

- етнічний туризм - вид туристичних послуг, що дозволяють вивчити культурні, мовні, звичаєві, архітектурні, кулінарні та інші особливості народів світу. На даний момент даний вид туризму в Україні лише формується;

- релігійний туризм - вид туристичних послуг паломницького характеру, що пов'язані із участю в релігійних заходах або відвідування святинь та реліквій. Прикладами даного виду туризму для України є Києво-Печерська, Святогірська, Почаївська лаври, які є історичними центрами православ'я в Україні;

3. Туристичні послуги, що пов'язані із бізнесовими та іншими потребами туриста, да яких пропонується відносити:

- науковий туризм - вид туристичних послуг, що пов'язані із певними подіями наукового характеру та вивчення здобутків сучасної науки. Це може бути участь в міжнародних науково-практичних конференціях;

- освітній туризму - вид туристичних послуг, що пов'язаний із здійсненням поїздок освітнього характеру. Прикладом освітнього туризму є: по-перше, участь в міжнародних та національних виставках закладів вищої освіти з метою ознайомлення з освітніми програми для подальшого вступу; по-друге, відвідування закладів вищої освіти з метою подальшого вступу;

- діловий туризм - вид туристичних послуг, що пов'язані із здійсненням поїздок для розвитку бізнесу, укладання угод або огляду об'єктів. Прикладом ділового туризму для фізичних осіб є організація турів для огляду об'єктів будівництва для придбання житла чи інвестиційної нерухомості;

**Місце медичного туризму в загальній класифікації туризму:
державно-управлінський аспект**

КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЗМІСТОВНІ ВЛАСТИВОСТІ ТУРИСТИЧНОЇ ПОСЛУГИ				
1. Класифікація туризму за метою, яку переслідують туристи (замовники)				
<i>1.1. Туристичні послуги пов'язані із здоров'ям організму людини</i>				
<i>Рекреаційний</i>	<i>Медичний</i>		<i>Оздоровчий</i>	
- вид туристичних послуг, що направлені на духовне, фізичне та моральне відновлення організму людини, що не потребує спеціального медичного втручання	- вид туристичних послуг, що пов'язаний із отриманням медичної допомоги різного характеру, яка реалізується закладами охорони здоров'я		- вид туристичних послуг з відновлення або підтримання відповідного стану здоров'я людини, які реалізуються санаторними та готельно-оздоровчими комплексами	
<i>1.2. Туристичні послуги культурно-просвітницького характеру</i>				
<i>Пізнавальний</i>	<i>Етнічний</i>		<i>Релігійний</i>	
- вид туристичних послуг, що пов'язаний із пізнанням культурних, архітектурних, наукових, технологічних та інших надбань суспільства	- вид туристичних послуг, що дозволяють вивчити культурні, мовні, звичаєві, архітектурні, кулінарні та інші особливості народів світу		- вид туристичних послуг паломницького характеру, що пов'язані із участю в релігійних заходах або відвідування святинь та реліквій	
<i>1.3. Туристичні послуги пов'язані із бізнесовими та іншими потребами туриста</i>				
<i>Освітній</i>	<i>Діловий</i>		<i>Науковий</i>	
- вид туристичних послуг, що пов'язаний із здійсненням поїздок для освітнього характеру	- вид туристичних послуг, що пов'язаний із здійсненням поїздок для розвитку бізнесу, укладання угод або огляду об'єктів		- вид туристичних послуг, що пов'язані із певними подіями наукового характеру та вивчення здобутків сучасної науки	
<i>1.4. Туристичні послуги пов'язані із захопленнями туриста</i>				
<i>Подієвий</i>	<i>Спортивний</i>		<i>Пригодницький</i>	
- вид туристичних послуг, що пов'язані із певними подіями різного характеру (культурного, просвітницького, релігійного, наукового та іншого)	- вид туристичних послуг, що пов'язані із участю в масових та індивідуальних спортивних заходах в якості глядача або учасника		- вид туристичних послуг, що забезпечують фізичне навантаження та відвідування екстремальних, екзотичних місць природного та техногенного характеру	
2. За віковою категорією туристів				
<i>Дитячий</i>	<i>Дорослий</i>		<i>Похилого віку</i>	
- туристами виступають діти разом з батьками або іншими супроводжуючими	- туристами є дорослі особи, що подорожують разом з сім'єю (з дітьми) або самостійно		- туристами є особи похилого віку, що подорожують самостійно або у супроводі	
3. За тривалістю туристичної подорожі				
<i>Короткострокові</i>	<i>Середньострокові</i>		<i>Довгострокові</i>	
- туристична послуга, яка триває декілька днів	- туристична послуга, яка триває до 30 днів		- туристична послуга, яка триває понад 1 місяць	
4. За використовуваними ресурсами				
<i>Природні</i>	<i>Археологічні</i>	<i>Архітектурні</i>	<i>Подієві</i>	<i>Гастрономічні</i>
<i>Технологічні</i>	<i>Інформаційні</i>	<i>Інфраструктурні</i>	<i>Брендові</i>	<i>Кадрові</i>
<i>Управлінські</i>	<i>Галузеві</i>	<i>Інноваційні</i>	<i>Культурні</i>	<i>Інші</i>
5. За відстанню подорожі				
<i>Короткі</i>	<i>Середні</i>		<i>Довгі</i>	
6. За рівнем споживаності				
<i>Повністю споживані</i>			<i>Частково споживані</i>	

7. За обсягами послуги					
<i>Основні</i>			<i>Допоміжні</i>		
КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТУРИЗМУ					
8. Класифікація туризму за способом перевезення					
<i>Авіаційний</i>		<i>Автомобільний</i>			
- чартерний	- оглядовий	- трансферні	- оглядовий	- материковий	- самодіяльний
<i>Залізничний</i>		<i>Морський</i>		<i>Річковий</i>	
- трансферний	- круїзний	- круїзний	- оглядовий	- круїзний	- оглядовий
9. За організаційними формами					
<i>Внутрішній</i>		<i>Міжнародний – в'їзний</i>		<i>Міжнародний - виїзний</i>	
- туристична послуга здійснюється в межах території країни		- туристична послуга передбачає в'їзд іноземних туристів на територію держави		- туристична послуга передбачає виїзд туристів за межі кордону	
10. За способом організації					
<i>Організований</i>			<i>Неорганізований</i>		
- організацією туру займаються суб'єкти туристичної діяльності			- організацією туру займають туристи самостійно		
11. За джерелами фінансування					
<i>Комерційний</i>			<i>Соціальний</i>		
- оплату вартості туристичного продукту та суміжних послуг здійснює особа замовник			- оплату вартості туристичного продукту та суміжних послуг здійснює певний соціальний або благодійний фонд		
12. За способом розміщення					
<i>Готельний</i>	<i>Кемпінговий</i>	<i>Спеціалізований</i>	<i>Інший</i>		
13. За масовістю					
<i>Індивідуальний</i>	<i>Сімейний</i>	<i>Малими групами</i>	<i>Великими групами</i>		
КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ РИНОК ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ					
14. За інтенсивністю попиту на туристичні послуги					
<i>Постійний</i>			<i>Сезонний</i>		
15. За охопленням територій					
<i>Місцевий</i>	<i>Далекий</i>	<i>Транзитний</i>	<i>Регіональний</i>	<i>Континентальний</i>	
<i>Материковий</i>	<i>Навколосвітній</i>	<i>Міжконтинентальний</i>	<i>Міжматериковий</i>	<i>Прикордонний</i>	

4. Туристичні послуги, що пов'язані із захопленнями туриста:

- подієвий туризм - вид туристичних послуг, що пов'язані із певними подіями різного характеру (культурного, просвітницького, релігійного, наукового та іншого);

- спортивний туризм - вид туристичних послуг, що пов'язані із участю в масових та індивідуальних спортивних заходах в якості глядача або учасника, зокрема в міжнародних турнірах, Олімпіаді та інших спортивних заходах;

- пригодницький туризм - вид туристичних послуг, що забезпечують фізичне навантаження та відвідування екстремальних, екзо-

тичних місць природного та техногенного характеру.

Крім зазначеного, медичний туризм класифікується і за сукупністю інших ознак, які також дозволяють ідентифікувати його властивості та сформувати комплексну типологію медичного туризму. (табл. 5).

Запропонована класифікація дозволяє типологізувати медичний туризм за наступними ключовими ознаками, які визначають його з медичної та туристичної точок зору:

- основною ознакою класифікації медичного туризму є вид медичної послуги, яку хоче отримати замовник, адже від цього залежить: напрям подорожі, цінова полі-

тика та якість послуги в тій чи іншій країні. Аналізуючи наукову літературу та сучасний стан ринку медичного туризму в Україні та світі нами встановлені наступні види медичних послуг, які реалізуються в межах туристичного продукту: пластична хірургія (за видами); стоматологія (за видами); пересадка волосся; онкологія; трансплантологія; репродуктивна медицина; діагностика; реабілітація; профілактика; інші види медичних послуг. Варто зазначити, що впровадження в Україні сучасних медичних технологій, навчання вітчизняних лікарів за кордоном дозволили розширити спектр медичних послуг, які реалізуються іноземцям, що є основою розвитку ринку медичного туризму. Саме тому, в останні роки Україна виступала як в якості країни відправлення, так і країни призначення;

- медичний туризм є тим видом туризму, що не обмежується віковим значенням. Адже медичні послуги різного роду можуть потребувати як діти, так і дорослі та люди похилого віку. Види медичного туризму за даною ознакою можуть визначатися по різному, в залежності від того як прийнято визначати вікову градацію в країні;

- тривалість туристичної подорожі залежить від тривалості медичної послуги та суміжних послуг. Лікування може відбуватися як в короткостроковому періоді, так і середньо та довгостроковому періодах. Тривалість короткострокового періоду пропонуємо визначати до 14 днів, середньострокового до 1 місяця та довгострокового понад 1 місяць;

- за відстанню подорожі послуга медичного туризму залежить від виду медичної послуги та якості її реалізації в різних країнах світу;

- за обсягами послуги медичного туризму пропонуємо класифікувати на основні та додаткові. До основних послуг відносити медичну послугу, яка буде реалізована у відповідному закладі охорони здоров'я. До складу допоміжних послуг пропонуємо включати: консультування (медичне, юридичне та інше); супровід перекладача; транспортування; розміщення; харчування та інше;

- за організаційними формами медичний туризм може бути як внутрішній, так і міжнародний. Для України характерний міжнародний медичний туризм як в'їзний, так і виїзний;

- медичний туризм може виступати як туристична послуга, що організована спеціальним суб'єктом туристичної діяльності, так і

Таблиця 5

Класифікація медичного туризму

1. За видами медичних послуг		
- пластична хірургія (за видами)	- стоматологія (за видами)	
- пересадка волосся	- онкологія	
- трансплантологія	- репродуктивна медицина	
- діагностика	- реабілітація	
- профілактика	- інші види медичних послуг	
2. За віковою категорією туристів		
- дитячий	- дорослий	- похилого віку
3. За тривалістю туристичної послуги		
- короткострокові	- середньострокові	- довгострокові
4. За відстанню подорожі		
- короткі	- середні	- довгі
5. За обсягами послуги		
- основні	- допоміжні	
6. За організаційними формами		
- внутрішній	- міжнародний – в'їзний	- міжнародний - виїзний
7. За способом організації		
- організований	- неорганізований	
8. За джерелами фінансування		
- комерційний	- соціальний	
9. За способом розміщення		
- готелі	- заклади охорони здоров'я	

самостійно здійснений особою;

- за джерелами фінансування послуга медичного туризму може фінансуватися особою самостійно – комерційний, так і за рахунок державних, міжнародних та приватних фондів;

- за способом розміщення можливі два варіанти: в готелі або закладі охорони здоров'я. Це залежить від специфіки медичної послуги та можливостей закладу охорони здоров'я.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі дослідження наукової літератури, емпіричних даних розроблено багаторівневу класифікацію туризму, що дозволило визначити в ній місце медичного туризму. Зазначена класифікація передбачає характеристику медичного туризму за змістовними властивостями, організаційним положеннями та специфікою ринку туристичних послуг. До класифікаційних ознак, що характеризують змістовні властивості туризму віднесено: за метою, яку переслідують туристи (замовники); за віковою категорією туристів; за тривалістю туристичної подорожі; за використовуваними ресурсами; за відстанню подорожей; за рівнем споживаності; за обсягом послуги. Організаційні положення визначаються такими класифікаційними ознаками як: спосіб перевезення; організаційні форми; спосіб організації; джерела фінансування; спосіб розміщення; масовість. Класифікаційними ознаками, які характеризують ринок медичних послуг є: інтенсивність попиту на туристичні послуги; охоплення територій. За кожною ознакою визначено місце медичного туризму, що дозволило розробити власну класифікацію, яка передбачає наступні ознаки: за видами медичних послуг, за віковою категорією, за тривалістю туристичної послуги; за відстанню подорожі, за обсягами послуги, за організаційними формами, за способом організації, за джерелами фінансування, за способом роз-

міщення. Зазначена класифікація є основою формування та реалізації державно-управлінських рішень, адже врахування усіх зазначених властивостей дозволить сформувати багатовекторну державну політику.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристичні ресурси України: методологія та методика аналізу. К.: Київ. ун-т, 2001. 395 с.
2. Богданова Ж.А. Особливості діяльності туроператорів і турагентів: обліковий аспект. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2015. № 1(19). С. 59-64.
3. Бойко М.Г., Михайліченко Г.І. Економіко-предметне обґрунтування розвитку термінологічного апарату туризму. Економіка та держава. 2010. № 3. С. 47-49.
4. Горіна Г.О. Сутність та особливості типології туристичних підприємств як суб'єктів управління. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. Вип. 20. С. 46-49.
5. Паньків Н. Туристичне ресурсознавство: Навчальний посібник. Львів: Український бестселер, 2011. 238 с.
6. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>.
7. Саух І.В. Концептуальні основи формування системи туризму в Україні. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». 2016. № 1. С. 113-122.
8. Сичова Н.В. Класифікація видів туризму. Теоретичні та прикладні дослідження соціально-економічної системи: матеріали І науково-практичної конференції. К., 2009.
9. Сокол П.М., Корчевна А.О. Аналіз туристичних послуг в Україні на засадах класифікаційних ознак. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2016. № 10. С. 386-390.

(FOOTNOTES)

- 1 Заклади розміщення, заклади харчування, транспорт, дозвілля та розваги, спеціалізована сфера